

Curs 7:

Gruparea datelor (I)

Structura

- Gruparea datelor
  - Concepte de bază
  - Evaluarea calității grupării
- Algoritmi partiționali
  - kMeans
  - Fuzzy cMeans
- Algoritmi ierarhici
  - Algoritmi aglomerativi
  - Algoritmi divizivi
- Algoritmi bazați pe estimarea densității datelor – Curs 8
- Algoritmi bazați pe modele probabiliste – Curs 8

Scopul grupării datelor (reminder)

Ce se cunoaște?

- un **set de date** (nu neapărat structurate)
- o măsură de **similaritate/disimilaritate** între date (măsura e specifică problemei de rezolvat) pe baza căreia se construiește o **matrice de similaritate/disimilaritate**

Ce se dorește?

- un **model** care descrie modul în care se **grupează datele** în clustere (grupuri) astfel încât datele care aparțin aceluiași cluster să fie mai similare între ele decât cele care aparțin unor clustere diferite

Care este scopul final?

- Să se poată verifica dacă două date aparțin aceluiași cluster
- Să se determine clusterul de care aparține o dată
- Să se identifice date atipice (care nu aparțin nici unui cluster)

Scopul grupării datelor (reminder)

Exemple:

- **Customer segmentation** = identificarea grupurilor de clienți care au comportamente similare
- **User profiles extraction** = identificarea grupurilor de utilizatori ai unui serviciu web caracterizați prin comportamente similare
- **Document clustering** = identificarea unor grupuri de documente similare din punct de vedere al conținutului
- **Image segmentation** = identificarea unor regiuni omogene într-o imagine
- **Gene expression analysis** = gruparea genelor cu roluri similare

Gruparea permite:

- sumarizarea și/sau vizualizarea datelor cu scopul de a le înțelege mai bine

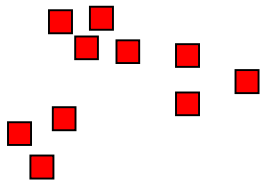
Particularități ale grupării datelor

Este un proces nesupervizat:

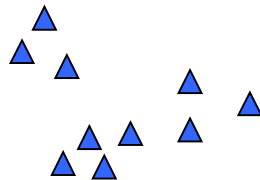
- Setul de antrenare conține doar valori ale atributelor
- Eticheta clasei nu e cunoscută

Câte clustere?

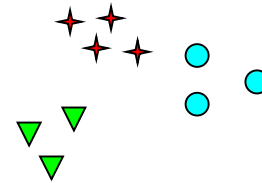

Două clustere

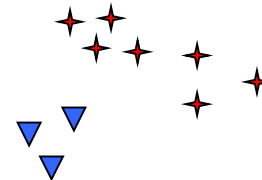
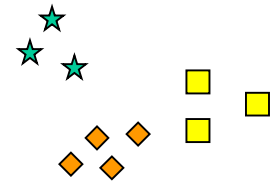

Problema grupării este “rău-definită”:

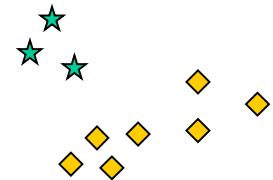
- Identificarea grupurilor este dificilă
- Decizia poate avea caracter subiectiv

Șase clustere

patru clustere

Concepte de bază

- **Cluster** = grup de date care sunt similare
- **Matrice de (di)similaritate** pt un set de n date = matrice $n \times n$ în care pe linia i coloana j se află valoarea similarității/disimilarității între data i și data j
- **Clustering (grupare)** = proces de identificare a clusterelor
- **Prototip (reprezentant)** = “obiect” reprezentativ pentru datele dintr-un cluster
  - **Centroid** = media datelor dintr-un cluster – centroidul nu este neapărat un element din setul de date
  - **Medoid** = data din cluster care este cea mai apropiată de media clusterului – medoidul aparține setului de date
- **Raza clusterului** = media distanțelor dintre datele din cluster și prototipul acestuia
- **Diametrul clusterului** = distanța (disimilaritatea) maximă dintre oricare două date ale clusterului

Tipuri de clustering

- Crisp vs fuzzy clustering

- Crisp clustering = fiecare dată aparține unui singur cluster
- Fuzzy clustering = o dată poate aparține mai multor clustere (poate fi caracterizată prin grad diferit de apartenență pentru fiecare cluster)

- Flat vs hierarchical clustering

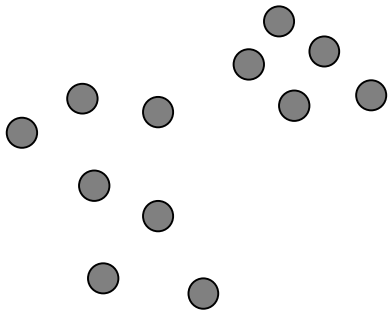
- Flat (partitional) clustering = rezultatul este un set de clustere (o partiție)
- Hierarchical clustering = rezultatul este o ierarhie de partiții

- Variante de algoritmi

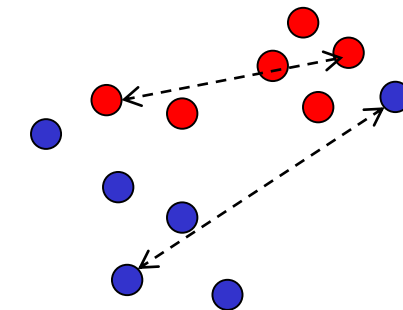
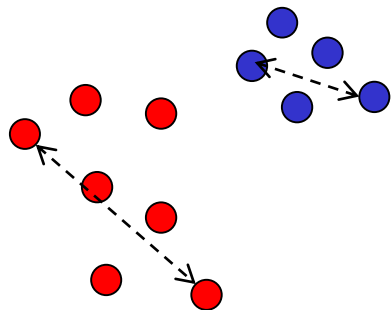
- Algoritmi partiționali (ex: kMeans, Fuzzy cMeans)
- Algoritmi hierarhici (alg. aglomerativi, alg. divizivi)
- Algoritmi bazați pe densitate (ex: DBSCAN, OPTICS, HDBSCAN)
- Algoritmi bazați pe modele probabiliste (ex: EM = Expectation Maximization)
- Algoritmi bazați pe analiza spectrului (valori și vectori proprii) ai grafului de similaritate asociat datelor

Măsuri de calitate

- Nu există un indicator unic pentru evaluarea calității unei grupări
- Cea mai comună abordare constă în estimarea:
  - **Compacității** clusterelor (variabilitate **intra-cluster** – ar trebui să fie mică)
  - Gradului de **separare** dintre datele aparținând unor cluster diferite (variabilitate **inter-cluster** – ar trebui să fie mare)

Calitate bună

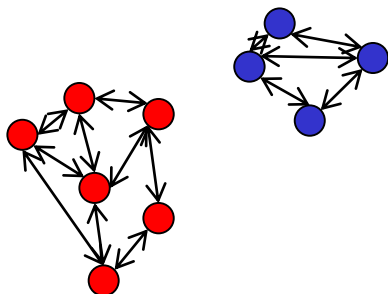
Calitate slabă

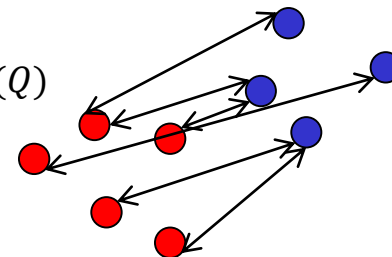
Măsuri de calitate

Notatii:

- P : setul de perechi de date ce aparțin aceluiași cluster
- $Q = D \times D - P$ (restul perechilor: o dată din pereche aparține unui cluster iar cealaltă unui alt cluster)

$$Intra = \sum_{(x_i, x_j) \in P} d(x_i, x_j) / card(P)$$
$$Inter = \sum_{(x_i, x_j) \in Q} d(x_i, x_j) / card(Q)$$

Exemple de perechi de date utilizate în calculul distanțelor intra-cluster

Exemple de perechi de date utilizate în calculul distanțelor inter-cluster

- Intra-cluster to inter-cluster distance ratio = Intra-cluster/Inter-cluster (**valori mici corespund unei calități mai bune**)

Măsuri de calitate

- Silhouette coefficient

(N = numărul de date din set)

Obs:

- S ia valori în (-1,1)
- Valori mai mari indică o grupare mai bună

$$S = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N S_i$$

$$S_i = \frac{D \min_i^{out} - D avg_i^{in}}{\max\{D \min_i^{out}, D avg_i^{in}\}}$$

$D avg_i^{in}$ = media distantelor dintre x_i si celelalte date din clusterul lui x_i

$D avg_i^j$ = media distantelor dintre x_i si datele din clusterul j ($j \neq$ clusterul lui x_i)

$$D \min_i^{out} = \min_j D avg_i^j$$

Algoritmi partiționali

- **Input:** set de date $D=\{x_1, x_2, \dots, x_N\}$, K = nr de clustere
- **Output:** partiție $P=\{C_1, C_2, \dots, C_K\}$ a setului de date D
- Cel mai popular algoritm partițional: **kMeans (varianta Lloyd)**
- Folosește ideea că prototipul fiecărui cluster este media aritmetică a elementelor din clusterul respectiv (denumit **centroid**)
- Este un algoritm euristic (bazat pe principiul greedy) având ca scop **minimizarea distanțelor dintre date și centroizii corespunzători** (varianța intra-cluster) și care constă într-o prelucrare iterativă care repetă doi pași:
  - **Pas 1: (re)asignează** datele la clustere pe criteriul celui mai apropiat centroid – în general se utilizează distanța euclidiană
  - **Pas 2: recalculează** centroizii folosind datele asignate la fiecare cluster

kMeans

- **Input:** set de date $D=\{x_1, x_2, \dots, x_N\}$, K = nr de clustere
- **Output:** partiție $P=\{C_1, C_2, \dots, C_K\}$ a setului de date D

kMeans (D, k)

Initializare centroizi $C_1, C_2, \dots, C_K$ (prin **selecție aleatoare** din setul de date sau folosind o strategie euristică)

repeat

- **asignează** fiecare dată din D la clusterul corespunzător celui mai apropiat centroid (în raport cu măsura de similaritate/disimilaritate folosită)
- **actualizează** fiecare centroid prin calculul mediei elementelor asiginate clusterului

until <partiția este stabilă (la ultima iterație nu s-a modificat asignarea datelor la clustere) >

Obs:

- condiția de oprire poate fi bazată pe utilizarea unei măsuri de calitate (de exemplu varianța intra-cluster este suficient de mică)

kMeans

- **Caracteristici**

- kMeans este o metodă bazată pe prototipuri care are ca scop minimizarea sumei pătratelor erorilor (SSE) – distanțele dintre date și centroizii corespunzători

$$SSE(X, C) = \sum_{k=1}^K \sum_{x \in C_k} d^2(x, c_k) = \sum_{k=1}^K \sum_{x \in C_k} \sum_{j=1}^n (x_j - c_{kj})^2$$

(în cazul distanței euclidiene)

- **Complexitate:** $O(n \cdot N \cdot K \cdot \text{iterații})$ (n =nr de attribute, N =nr de date, K =nr de clustere)
- **Pre-procesare utilă:** normalizare (eventual reducerea dimensiunii – ex: PCA)
- **Post-procesare utilă:**
  - Eliminarea clusterelor mici (sunt considerate excepții)
  - Fragmentarea clusterelor caracterizate prin variabilitate mare
  - Reunirea clusterelor apropiate

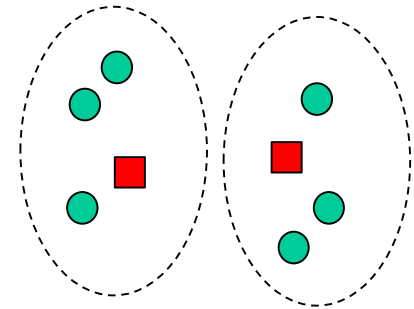
kMeans

- **Inițializarea centrozilor**

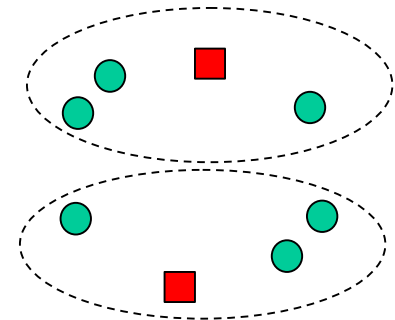
- Performanța algoritmului kMeans este influențată de inițializarea centrozilor
- În varianta bazată pe selecție aleatoare, o strategie de a determina o inițializare adecvată este de a aplica **algoritmul repetat** pornind de la valori diferite ale seed-ului corespunzător generatorului de valori aleatoare

- **kMeans++:**

- Primul centru se alege aleator din setul de date
- Al doilea centru se alege folosind o distribuție de probabilitate care favorizează datele îndepărtate de primul centroid
- Al treilea centru se alege folosind o distribuție de probabilitate care favorizează datele îndepărtate de primii doi centroizi
- Se continuă procesul până la alegerea tuturor celor K centroizi

Inițializare favorabilă

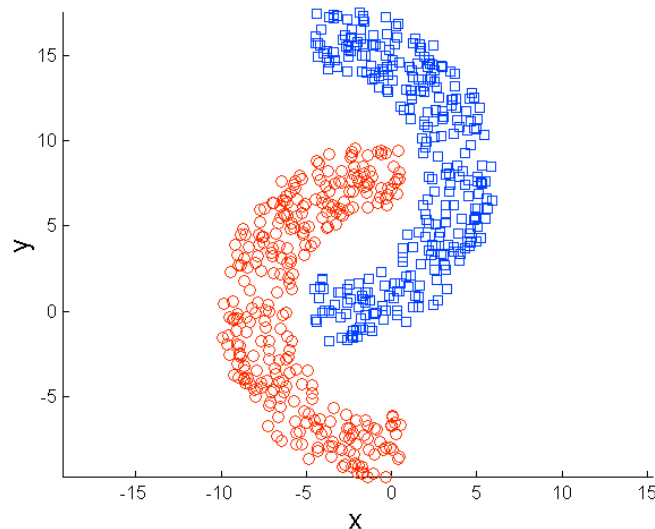

Inițializare nefavorabilă

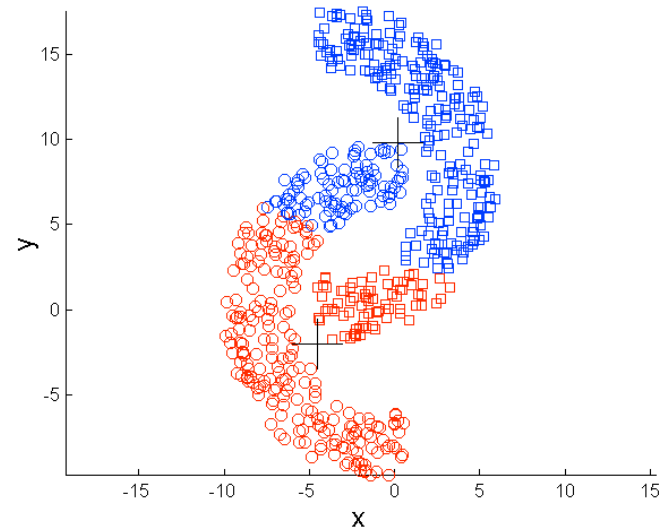
kMeans

Limite:

- Nu funcționează bine dacă datele nu sunt “sferice” sau bine separate (distribuțiile de probabilitate corespunzătoare clusterelor nu sunt neapărat normale)
  - **Soluție:** utilizarea altor abordări (e.g. clustering bazat pe densitate)

Clusterele reale

Rezultatul Kmeans

kMeans

Limite:

- Rezultatul poate fi ușor influențat de erorile din date sau de datele atipice
  - **Soluție:** utilizarea medianei în locul mediei în construirea centroizilor (reprezentanții clusterilor)
    - **kMedian** – se determină mediana la nivel de componentă (corespunde cazului în care se utilizează distanța Manhattan în criteriul de optimizat)
    - **kMedoid** – se determină elementul din setul de date care este cel mai apropiat de media clusterului (sau elementul din cluster care minimizează suma distanțelor dintre celelalte elemente ale clusterului și acel element); cel mai reprezentativ algoritm este **Partitioning around Medoids – PAM** (mai puțin eficient decât kMeans)
- Varianta bazată pe calculul mediei poate fi aplicată doar datelor numerice; pentru date ordinale se poate utiliza varianta bazată pe mediană (**kMedian**) iar pentru cele nominale se poate utiliza moda (cea mai frecventă componentă – **kMode**)

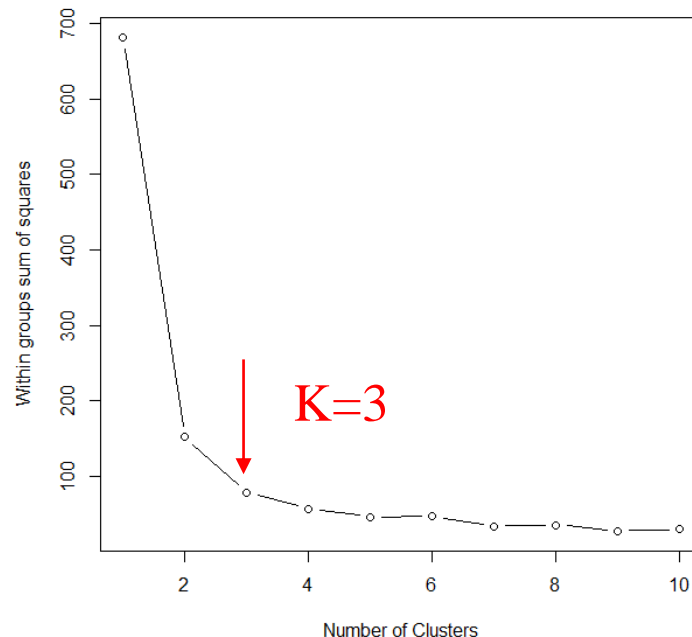
kMeans

Limite: necesită cunoașterea apriori a numărului de clustere

Soluții:

- aplică algoritmul pt diferite valori ale lui K și se selectează varianta care corespunde celor mai bune valori ale criteriilor de calitate (un exemplu de metodă este cea cunoscută sub denumirea de “**elbow**”: se calculează **varianța intra-cluster** pentru diferite valori ale lui K și se alege valoarea lui K pentru care se schimbă modul în care descrește varianța = punct de cotitură)

Set date:
Iris → K=3

ISODATA

Post-procesarea rezultatelor procesului de clustering prin partiționarea clusterelor cu variabilitate mare și reunirea clusterelor apropiate (ex: alg. ISODATA)

Ideii principale ale alg ISODATA

- Dacă dimensiunea unui cluster este mai mică decât N_{min} (un parametru care specifică numărul minim de date dintr-un cluster) atunci clusterul ar trebui reunit cu cel mai apropiat alt cluster
- Dacă distanța dintre două cluster (de exemplu distanța dintre prototipurile clusterelor) este mai mică decât D_{min} (un parametru care specifică distanța minimă dintre cluster) atunci clusterele ar trebui reunite
- Dacă varianța unui cluster este mai mare decât V_{max} și numărul de date conținute este mai mare decât $2 \cdot N_{min}$ atunci clusterul poate fi divizat în două alte cluster:
  - Identifică atributul j pt care varianța este maxmă
  - Din prototipul c_k sunt construite două alte prototipuri c' și c'' prin înlocuirea valorii atributului j din c_k cu $c_k(j) - b$ respectiv $c_k(j) + b$, (b este un parametru setat de către utilizator)

Fuzzy cMeans

Ideea grupării fuzzy (soft):

- O dată nu aparține unui singur cluster ci poate aparține mai multor cluster (cu un anumit **grad de apartenență** pentru fiecare cluster)
- Rezultatul unei grupări fuzzy este o **matrice de apartenență M** de dimensiune $N \times K$

(N = nr date, K = nr cluster);

$M(i,j)$ = o valoare din $[0,1]$ care corespunde **gradului de apartenență** a datei i la clusterul j

Obs: Fuzzy cMeans poate fi utilizată în segmentarea imaginilor, prelucrarea datelor în geostatistică, gruparea datelor din metabolomică etc.

Fuzzy cMeans

Algorithm

- Initializare matrice de apartenență (M)
- **Repeat**
  - Calcul centroizi (c_k , $k=1,\dots,K$)
  - Actualizare valori matrice de apartenență (m_{ij} , $i=1,\dots,N$, $j=1,\dots,K$)
- until** <matricea de apartenență nu se mai modifică>

Obs: pentru a obține o partiție, la finalul prelucrării fiecare dată este asignată la clusterul ce corespunde celui mai mare grad de apartenență

Calculul centroizilor

$$c_j = \frac{\sum_{i=1}^n M_{ij}^p x_i}{\sum_{i=1}^n M_{ij}^p}, \quad j = \overline{1, K}$$

$p > 1$ este un parametru
(de exemplu, $p=2$)

Calculul gradului de apartenență

$$M_{ij} = \frac{1/\|x_i - c_j\|^{2/(p-1)}}{\sum_{k=1}^K 1/\|x_i - c_k\|^{2/(p-1)}}$$

$$i = \overline{1, N}, j = \overline{1, K}$$

Algoritmi ierarhici

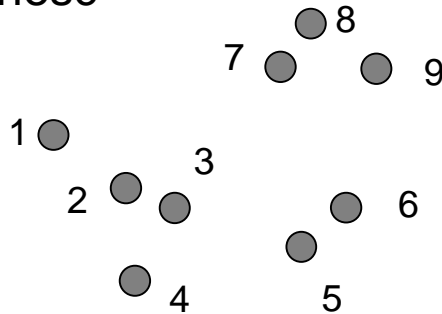
Obs: una dintre principalele limite ale algoritmilor partiționali e faptul că necesită cunoașterea numărului de clustere.

Altă abordare: se construiește o **ierarhie de partiții** – conduce la o structură arborescentă numită **dendrogramă**

- In varianta **bottom-up** (metoda **aglomerativă**)
  - Se pornește cu o partiție de clustere ce conțin fiecare câte o singură dată (reprezintă frunze în structura arborescentă)
  - Se reunesc clusterelor care sunt suficient de similare între ele – procesul de reunire se repetă până se ajunge la un singur cluster (reprezintă rădăcina arborelui)
- In varianta **top-down** (metoda **divizivă**)
  - Se pornește cu o partiție ce conține un singur cluster (cu toate datele)
  - Se partiționează clusterii mari aplicând o tehnica partițională (ex: kMeans) – procesul continuă până când se ajunge la clustere ce conțin câte o singură dată.

Metoda aglomerativă

Idee: se identifică la fiecare etapă care sunt cele mai similare clustere și se reunesc

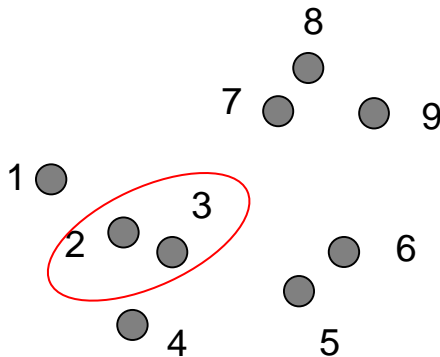
Matrice de disimilaritate

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	0	2	3	4	7	8	6	8	10
2	2	0	1	2	4	6	7	8	9
3	3	1	0	2	3	5	6	8	9
4	4	2	2	0	3	6	9	10	11
5	7	4	3	3	0	1	4	6	5
6	8	6	5	6	1	0	3	4	3
7	6	7	6	9	4	3	0	1	2
8	8	8	8	10	6	4	1	0	2
9	10	9	9	11	5	3	3	2	0

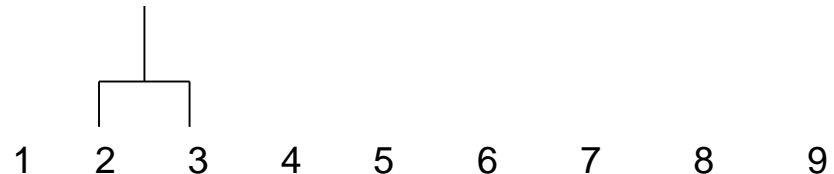
1 2 3 4 5 6 7 8 9

Metoda aglomerativă

Idee: se identifică la fiecare etapă care sunt cele mai similare clustere și se reunesc

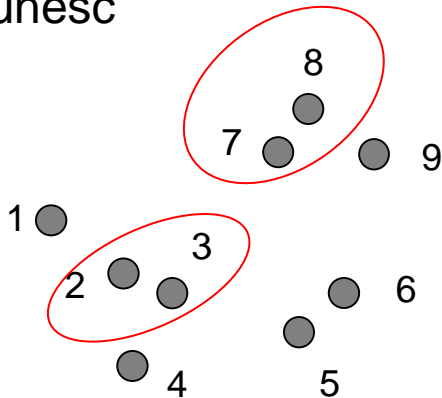

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	0	2	3	4	7	8	6	8	10
2	2	0	1	2	4	6	7	8	9
3	3	1	0	2	3	5	6	8	9
4	4	2	2	0	3	6	9	10	11
5	7	4	3	3	0	1	4	6	5
6	8	6	5	6	1	0	3	4	3
7	6	7	6	9	4	3	0	1	2
8	8	8	8	10	6	4	1	0	2
9	10	9	9	11	5	3	3	2	0

Metoda aglomerativă

Idee: se identifică la fiecare etapă care sunt cele mai similare clustere și se reunesc

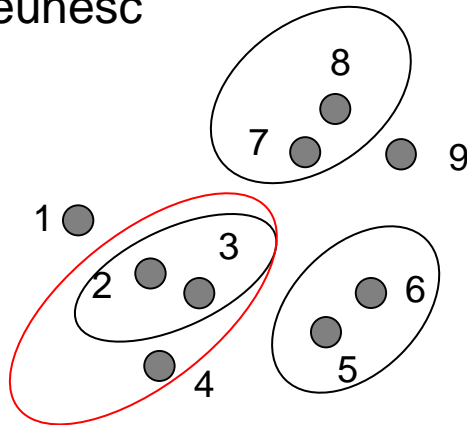
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	0	2	3	4	7	8	6	8	10
2	2	0	1	2	4	6	7	8	9
3	3	1	0	2	3	5	6	8	9
4	4	2	2	0	3	6	9	10	11
5	7	4	3	3	0	1	4	6	5
6	8	6	5	6	1	0	3	4	3
7	6	7	6	9	4	3	0	1	2
8	8	8	8	10	6	4	1	0	2
9	10	9	9	11	5	3	3	2	0

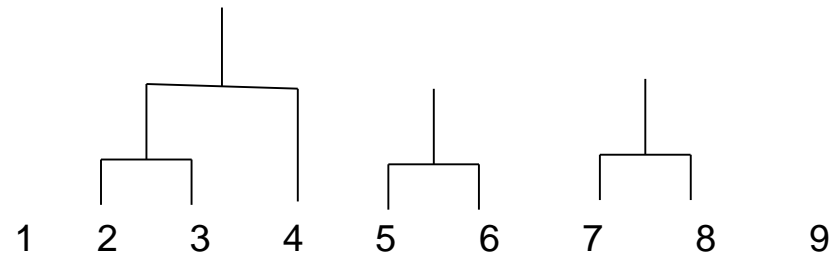

Metoda aglomerativă

Idee: se identifică la fiecare etapă care sunt cele mai similare clustere și se reunesc

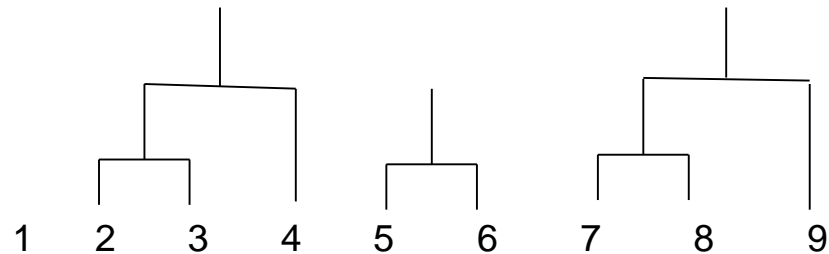
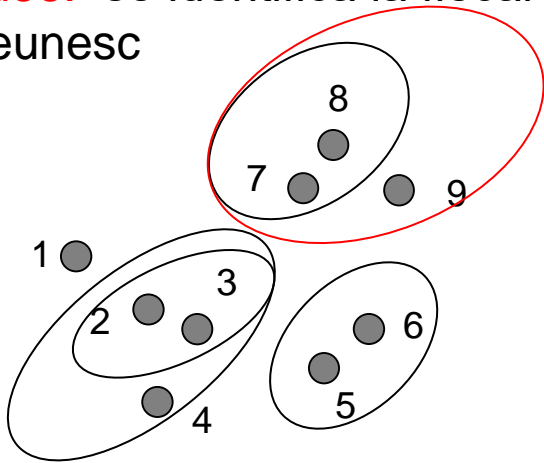

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	0	2	3	4	7	8	6	8	10
2	2	0	1	2	4	6	7	8	9
3	3	1	0	2	3	5	6	8	9
4	4	2	2	0	3	6	9	10	11
5	7	4	3	3	0	1	4	6	5
6	8	6	5	6	1	0	3	4	3
7	6	7	6	9	4	3	0	1	2
8	8	8	8	10	6	4	1	0	2
9	10	9	9	11	5	3	3	2	0

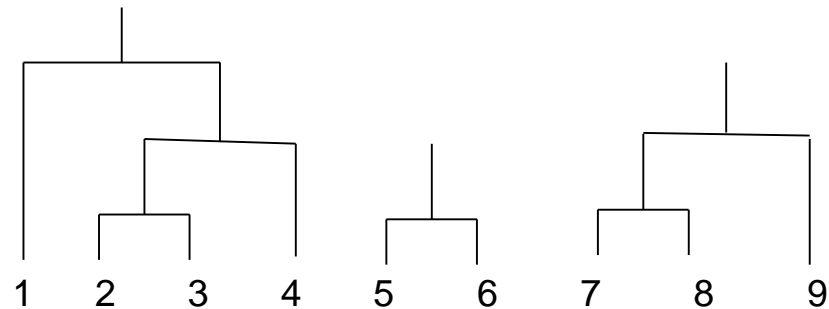
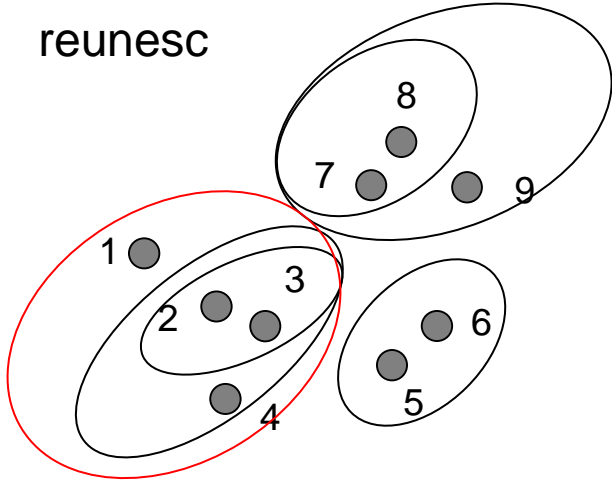
Metoda aglomerativă

Idee: se identifică la fiecare etapă care sunt cele mai similare clustere și se reunesc

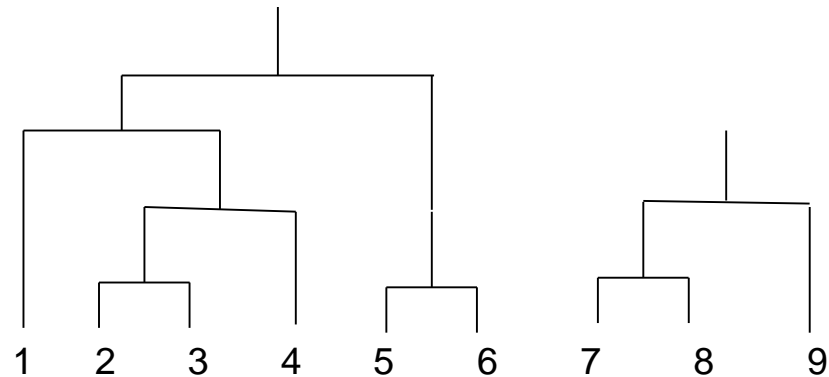
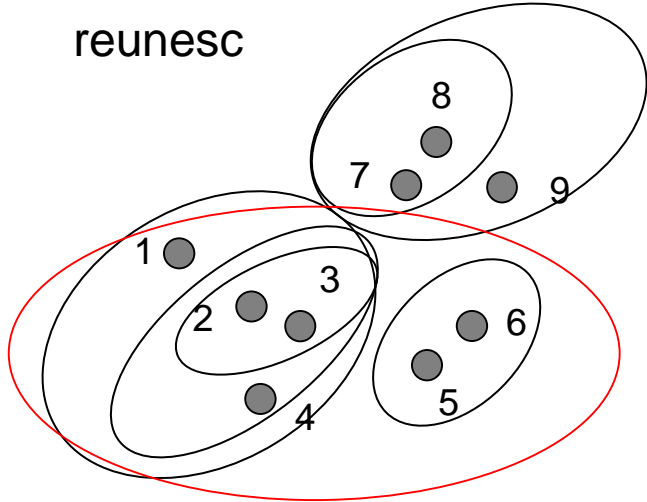
Metoda aglomerativă

Idee: se identifică la fiecare etapă care sunt cele mai similare clusteruri și se reunesc

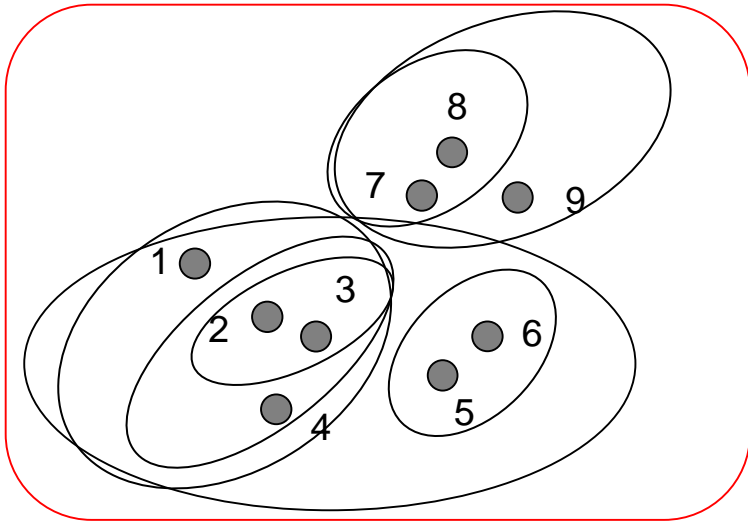
Metoda aglomerativă

Idee: se identifică la fiecare etapă care sunt cele mai similare clusteruri și se reunesc

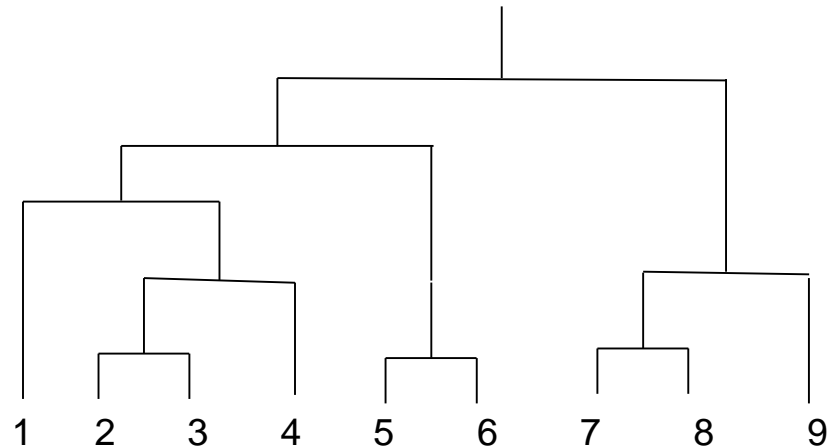

Metoda aglomerativă

Idee: se identifică la fiecare etapă care sunt cele mai similare clustere și se reunesc

▪ Dendrograma rezultată

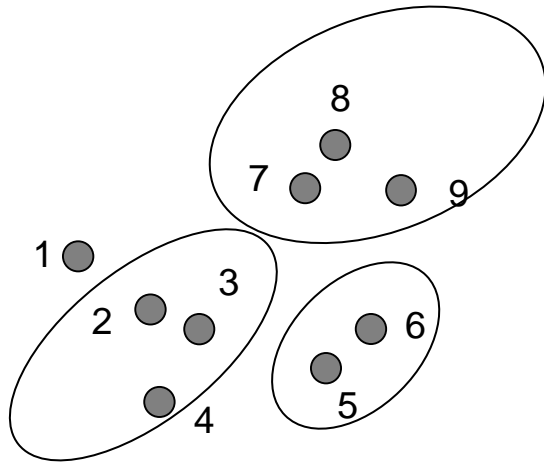

▪ Reprezentarea unei dendrogame: ca set de triplete ordonate

(nivel, nr de clustere, clustere)

$\{(0,9,\{\{1\},\{2\},\dots,\{9\}\}) , (1,6,\{\{1\},\{2,3\},\{4\},\{5,6\},\{7,8\},\{9\}\}),$
 $(2,4,\{\{1\},\{2,3,4\},\{5,6\},\{7,8,9\}\}), (3,3,\{\{1,2,3,4\},\{\{5,6\},\{7,8,9\}\}),$
 $(4,2,\{\{1,2,3,4,5,6\},\{7,8,9\}), (5,1,\{\{1,2,3,4,5,6,7,8,9\}\})\}$

Metoda aglomerativă

Partiție:

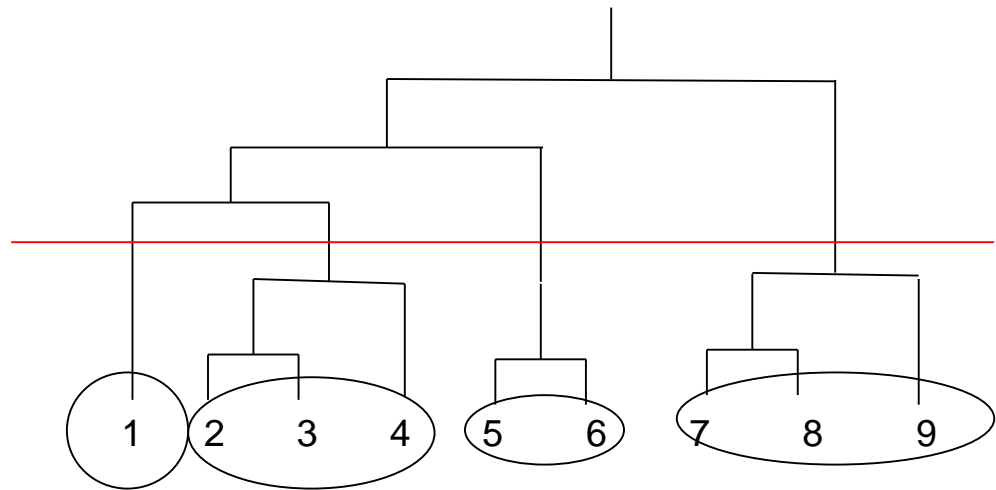
$C1=\{1\}$

$C2=\{2,3,4\}$

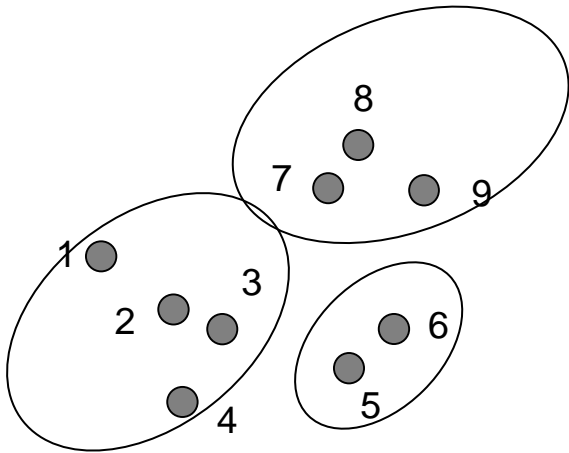
$C3=\{5,6\}$

$C4=\{7,8,9\}$

- Pentru a obține o partiție dendrograma trebuie secționată

Metoda aglomerativă

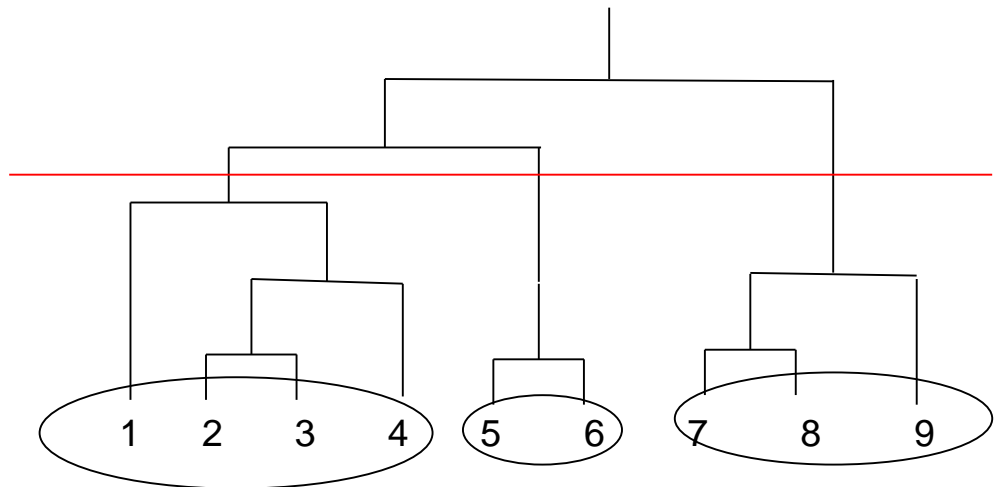
Partiție:

$C1=\{1,2,3,4\}$

$C2=\{5,6\}$

$C3=\{7,8,9\}$

- Schimbând nivelul de secționare se obține o altă partiție

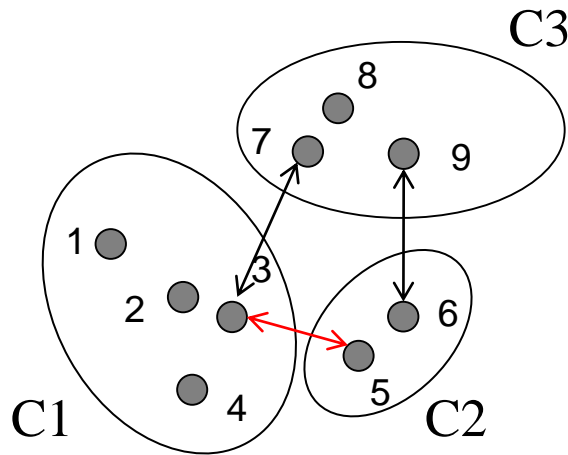

Metoda aglomerativă

Problema: care e criteriul de selecție a clusterelor care se reunesc?

Răspuns: se folosește o măsură de disimilaritate între cluster; sunt mai multe moduri de a calcula această măsură:

- **Single-linkage:** cea mai **mică** disimilaritate (distanță) între datele aparținând unor cluster diferite

$$D_{SL}(C_i, C_j) = \min_{x \in C_i, y \in C_j} d(x, y)$$

Obs:

- Single linkage permite identificarea unor cluster care nu au neapărat formă elipsoidală
- Este sensibil la erori și date atipice

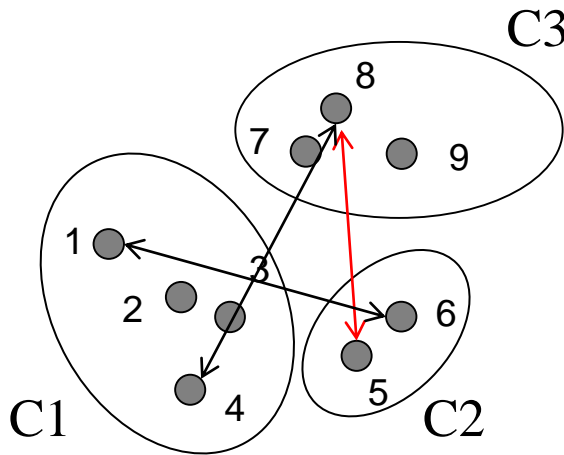

Metoda aglomerativă

Problema: care e criteriul de selecție a clusterelor care se reunesc?

Răspuns: se folosește o măsură de disimilaritate între cluster; sunt mai multe moduri de a calcula această măsură

- **Complete-linkage:** cea mai **mare** disimilaritate (distanță) între datele aparținând unor cluster diferite

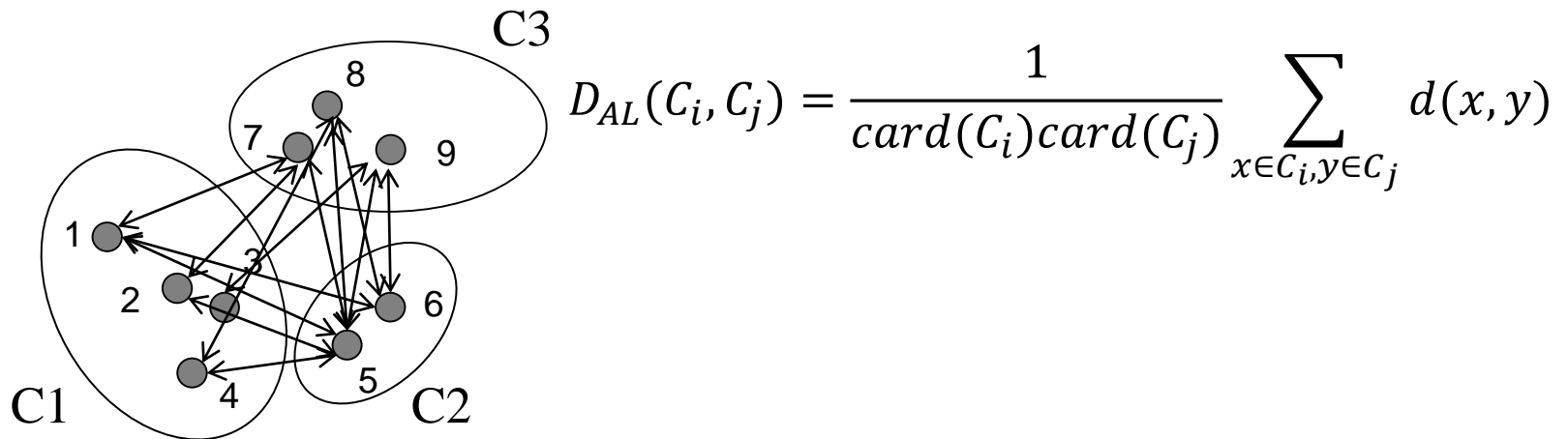
$$D_{CL}(C_i, C_j) = \max_{x \in C_i, y \in C_j} d(x, y)$$

Metoda aglomerativă

Problema: care e criteriul de selecție a clusterelor care se reunesc?

Răspuns: se folosește o măsură de disimilaritate între cluster; sunt mai multe moduri de a calcula această măsură

- **Average-linkage:** media distanțelor dintre datele aparținând unor cluster diferite

Metoda aglomerativă

Problema: care e criteriul de selecție a clusterelor care se reunesc?

Răspuns: se folosește o măsură de disimilaritate între cluster; sunt mai multe moduri de a calcula această măsură

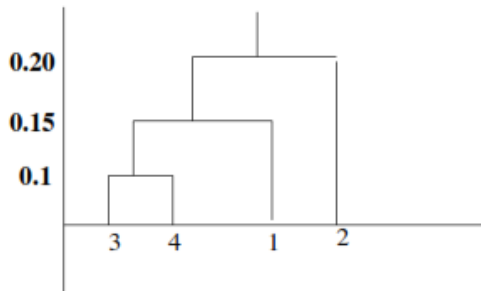
- **Criteriul Ward:** se alege perechea de cluster care a căror reuniune conduce la cea mai mică creștere în varianța intra-cluster ($SSE(X,C)$)

Metoda aglomerativă

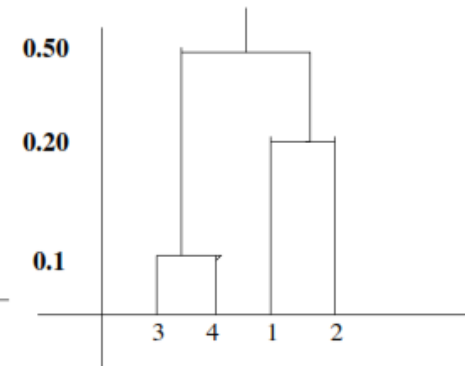
Măsura de disimilaritate între clustere (criteriul de reunire a clusterelor) influențează rezultatul grupării:

	1	2	3	4
1	0.0	0.20	0.15	0.30
2	0.20	0.0	0.40	0.50
3	0.15	0.40	0.0	0.10
4	0.30	0.50	0.10	0.0

(a) Dissimilarity Matrix

(b) Single Link

(c) Complete Link

[Data Clustering: Algorithms and Applications, 2014]

Metoda aglomerativă

Algoritm

Input : set de date cu N instanțe

$X=\{x_1, x_2, \dots, x_N\}$ + matrice disimilaritate D

Output: dendrograma (set de triplete)

agglomerative(X,D)

level=0; k=N

$C=\{\{x_1\}, \{x_2\}, \dots, \{x_N\}\}$; $DE=\{(\text{level}, k, C)\}$

repeat

    oldk=k

    level=level+1

    (k,C) = **mergeClusters**(k,C,D)

    D(k) = **recompute** (D(oldK), C)

    DE = **union** (DE, (level,k,C))

    k = k-1

until k=1

Obs

- Funcția **mergeClusters** identifică cele mai apropiate clustere și le reunește
- Funcția **recompute** recalculează matricea de similaritate corespunzătoare setului curent de clustere (folosind single/complete/average linkage)

Dezavantaje

- Complexitate implementare bazată pe abordare greedy: $O(N^3)$ – nr operații, $O(N^2)$ – spațiu memorie
- Variantele de implementare care utilizează cozi de priorități au ordin de complexitate $O(N^2 \log N)$
- Este un algoritm determinist dar este sensibil la erorile din date

Metoda divizivă

Structura generică

Input : set de date cu N instanțe $X=\{x_1, x_2, \dots, x_N\}$

Output: dendrograma (tree) T

divisive(X,D)

Initializează arborele T cu nodul rădăcină (corespunde întregului set de date)

Repeat

    Selectează un nod frunză L din T

    Utilizează un **algorithm partițional de clustering** pentru a descompune L în $L_1, L_2, \dots, L_k$

    Adaugă $L_1, L_2, \dots, L_k$ ca fii ai lui L în arborele T

until <a stopping criterion>

Obs: algoritmul partițional poate fi kMeans; un caz particular este **bisecting kMeans** care se bazează pe partiționarea unui cluster în două alte cluster (aplicând la fiecare etapa kMeans pt $k=2$)

Eficientizarea algoritmilor ierarhici

- Algoritmii ierarhici tradiționali au ordin cubic/pătratic de complexitate (în raport cu numărul de date din set) – construirea dendrogramei devine costisitoare în cazul prelucrării unui volum mare de date
- Variante mai eficiente:
  - **BIRCH** – Balanced Iterative Reducing and Clustering using Hierarchies (Zhang et al, 1996) – constă în două etape:
    - Se construiește o structura arborescentă care reprezintă o variantă comprimată a datelor inițiale
    - Se aplică o strategie de grupare pe datele corespunzătoare nodurilor frunză ale structurii arborescente construite în prima etapă
  - **CURE** – Clustering using Representatives (Guho et al, 1998)
    - Fiecare cluster este specificat prin mai mulți reprezentanți
    - Gruparea este constituită folosind eșantioane aleatoare din setul inițial de date

Sumar

Algoritm kMeans

- E algoritm partițional → o singură partiție
- Necesită specificarea numărului de clustere
- Este specific pentru date numerice – necesită acces la date
- Generează clustere “sferice” – adecvat pentru clustere cu distribuție apropiată de cea normală
- Cost computațional mic
- Fiecare cluster are un centroid → datele pot fi asignate la clustere pe baza distanței față de centroid (algoritm de tip inductiv)

Algoritm aglomerativ

- E algoritm ierarhic → ierarhie de partiții
- Nu necesită specificarea numărului de clustere
- Este suficient să se cunoască matricea de (di)similaritate
- Cost computațional mare
- Nu se bazează pe prototipuri → nu oferă un criteriu de asignare a datelor noi la clustere (algoritm de tip transductiv)

Cursul următor

- Algoritmi bazați pe analiza densității datelor
  - DBSCAN
  - DENCLUE
- Algoritmi bazați pe modele probabiliste
  - EM (Expectation Maximization)